

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
«30» 05 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол № 13 від «02» травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Наталія ВДОВЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародна економіка»
Олена КІРЕЙЦЕВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТА ЛОГІСТИКА»

спеціальність 051 Економіка

освітня програма «Міжнародна економіка»

Факультет економічний

Розробники: к.г.н., доцент Перегуда Ю. А.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Міжнародна торгівля та логістика»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	051 Економіка	
Освітня програма	Міжнародна економіка	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	3	-
Семестр	5	-
Лекційні заняття	30 год.	-год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-год.
Лабораторні заняття	- год.	-год.
Самостійна робота	90 год.	-год.
Індивідуальні завдання	- год.	-год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета дисципліни – поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері міжнародної логістики та міжнародної торгівлі.

Завдання дисципліни:

- розуміння концептуальних підходів до формування системи міжнародних логістичних операцій;
- формування розуміння організації та інфраструктурних особливостей міжнародної логістики;
- поглиблення знань у сфері теоретичних засад міжнародної торгівлі;
- ознайомлення зі світовим досвідом у сфері регулювання міжнародної торгівлі.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК15 Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку

СК17 Здатність аналізувати тенденції розвитку міжнародного аграрного ринку та здійснювати оптимальний вибір міжнародних розрахунків в експортно-імпортній зовнішньоекономічній діяльності контрагентів.

Програмні результати навчання (ПРН):

3.Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

12.Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

13.Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

18.Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

21.Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної форми навчання:

Тема 1. Концептуальні підходи до формування системи міжнародних логістичних операцій. Поняття і сутність логістики. Функції та принципи логістики. Передумови, причини та етапи становлення логістики. Засади сучасної концепції логістики. Системний підхід як методологічна база логістики. Логістичні системи та їхні елементи. Класифікація логістичних систем. Інструменти формалізації та прийняття рішень в логістичних системах

Тема 2. Організація та інфраструктурні особливості міжнародної логістики

Матеріальний потік та його параметри. Класифікація матеріальних потоків. Інформаційні потоки та їх класифікація. Фінансові потоки та їх класифікація. Конкурентні економічні потоки та їх логістизація. Логістичні операції та їх види

Тема 3. Логістика виробництва та виробничих процесів на міжнародному ринку. Логістичні процеси і логістична діяльність. Види логістичної діяльності та логістичних функцій. Організація логістичної діяльності. Інфраструктура логістичних процесів

Тема 4. Логістика запасів та складська логістика на міжнародному ринку. Логістична місія та логістичне середовище підприємства. Сутність та місце логістичного менеджменту. Взаємодія логістичного менеджменту з маркетингом, фінансовим та виробничим менеджментом.

Логістичні зв'язки підприємства. Стратегічне управління логістикою. Організаційні структури управління логістикою. . Поняття виробничої логістики. Традиційна і логістична концепція організації виробництва. Підходи до управління матеріальними потоками у виробничій логістиці. Виробничі логістичні системи.

Тема 5. Ринок логістичних послуг на глобальному рівні. Сутність розподільчої логістики та її відміни від традиційного підходу до управління розподілом матеріалів і готової продукції. Внутрішня структура та принципи функціонування каналів (ланцюжків) розподілу. Логістичні посередники у каналах розподілу. Проектування дистрибутивних систем. Мікрологістичні системи управління в системах розподілу

Тема 6. Теоретичні засади становлення міжнародної торгівлі. Сутність міжнародної торгівлі та її специфічні риси. Основні етапи розвитку міжнародної торгівлі. Сучасне значення міжнародної торгівлі. Україна в системі світоторговельних зв'язків. Міжнародна торгівля та економічний розвиток. Визначальні чинники сприяння економічному розвитку та міжнародній торгівлі. Роль міжнародної торгівлі в економічному розвитку

Тема 7. Види міжнародної торгівлі та індикатори її розвитку. Міжнародна торгівля як основна форма МЕН, її структура та динаміка розвитку. Основні показники міжнародної торгівлі . Види і форми міжнародної торгівлі. Торгівельна політика. Тарифні й нетарифні методи регулювання МЕН.

Тема 8. Організаційно-методичні засади здійснення міжнародної торгівлі. Структура та обсяги логістичних витрат. Ідентифікація конфлікту витрат та управління логістичними витратами. Логістика як фактор підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства

Тема 9. Регулювання міжнародної торгівлі. Основні типи торговельної політики. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі . Торгова дискримінація. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні. Регулювання міжнародної торгівлі в системі СОТ. Регулювання міжнародної торгівлі в системі ООН.

Тема 10. Міжнародна торгівля сировинними товарами, послугами, промисловими товарами та результатами інтелектуальної власності. Форми міжнародної торгівлі щодо предмету торгівлі. Форми міжнародної торгівлі щодо способу та організації взаємовідносин між партнерами . Методи здійснення експортно-імпортних операцій.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Міжнародна логістика														
Тема 1. Концептуальні підходи до формування системи міжнародних логістичних операцій	1	12	2	2			8							
Тема 2. Організація та інфраструктурні особливості міжнародної логістики	2	12	2	2			8							

Тема 3. Логістика виробництва та виробничих процесів на міжнародному ринку	3	12	2	2			8						
Тема 4. Логістика запасів та складська логістика на міжнародному ринку	4	12	2	2			8						
Тема 5. Ринок логістичних послуг на глобальному рівні	5	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1		60	10	10			40						
Змістовий модуль 2. Міжнародна торгівля													
Тема 6. Теоретичні засади становлення міжнародної торгівлі	6	18	4	4			10						
Тема 7. Види міжнародної торгівлі та індикатори її розвитку	7	18	4	4			10						
Тема 8. Організаційно-методичні засади здійснення міжнародної торгівлі	8	18	4	4			10						
Тема 9. Регулювання міжнародної торгівлі	9	18	4	4			10						
Тема 10. Міжнародна торгівля сировинними товарами, послугами, промисловими товарами та результатами інтелектуальної власності	10	18	4	4			10						

Разом за змістовим модулем 2	90	20	20		50						
Усього годин	150	30	30		90						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні підходи до формування системи міжнародних логістичних операцій	2
2	Тема 2. Організація та інфраструктурні особливості міжнародної логістики	2
3	Тема 3. Логістика виробництва та виробничих процесів на міжнародному ринку	2
4	Тема 6. Теоретичні засади становлення міжнародної торгівлі	4
5	Тема 7. Види міжнародної торгівлі та індикатори її розвитку	4
	Разом	14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Логістика запасів та складська логістика на міжнародному ринку	2
2	Тема 5. Ринок логістичних послуг на глобальному рівні	2
3	Тема 8. Організаційно-методичні засади здійснення міжнародної торгівлі	4
4	Тема 9. Регулювання міжнародної торгівлі	4
5	Тема 10. Міжнародна торгівля сировинними товарами, послугами, промисловими товарами та результатами інтелектуальної власності	4
	Разом	16

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні підходи до формування системи міжнародних логістичних операцій	8
2	Тема 2. Організація та інфраструктурні особливості міжнародної логістики	8
3	Тема 3. Логістика виробництва та виробничих процесів на міжнародному ринку	8
4	Тема 4. Логістика запасів та складська логістика на міжнародному ринку	8
5	Тема 5. Ринок логістичних послуг на глобальному рівні	8
6	Тема 6. Теоретичні засади становлення міжнародної торгівлі	10
7	Тема 7. Види міжнародної торгівлі та індикатори її розвитку	10
8	Тема 8. Організаційно-методичні засади здійснення міжнародної торгівлі	10
9	Тема 9. Регулювання міжнародної торгівлі	10
10	Тема 10. Міжнародна торгівля сировинними товарами, послугами, промисловими товарами та результатами інтелектуальної власності	10
	Разом	90

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання з дисципліни

1. Міжнародна логістика як наука та практична діяльність. Передумови розвитку логістики.
2. Роль логістики при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Особливості міжнародної логістики.
3. Загальні та специфічні відмінності внутрішньої та міжнародної логістики.
4. Логістика в умовах глобалізації світової економіки. Етапи розвитку та еволюція поняття логістики.
5. Основні наукові категорії міжнародної логістики.
6. Поняття та особливості міжнародного логістичного міксу.
7. Поняття логістичної послуги.
8. Класифікація логістичних послуг.
9. Логістична система.
10. Типи логістичних систем.
11. Концепція «Планування потреб та ресурсів» та засновані на ній логістичні системи MRP, DRP.
12. Концепція «Точно в строк» та система Канбан.
13. Нові логістичні концепції.
14. Методи прийняття рішень в логістиці.
15. Функціональні сфери логістики. Сучасні тенденції у сфері міжнародної логістики.
16. Процес управління матеріальними потоками в міжнародній закупівельній логістиці.
17. Міжнародні ланцюги постачання як об'єкт міжнародної логістики.
18. Управління міжнародними ланцюгами постачання.
19. Типові логістичні активності в управлінні постачаннями.
20. Визначення типів закупівель.
21. Аналіз поведінки ринку.
22. Методи вибору постачальників та організація взаємодії з ними.
23. Алгоритм вибору постачальника.
24. Розвиток постачальника.
25. Оцінка результатів роботи з постачальниками.
26. ABC-аналіз постачальників.
27. Визначення запасів, їх роль і функції.
28. Класифікація запасів по відношенню до базисних логістичних активностей.
29. Проектування і розробка систем управління запасами.
30. Параметри систем управління запасами.
31. Методики розрахунку показників запасів продукції. Стратегії управління запасами в міжнародному бізнесі.
32. Проектування доставки вантажів в логістичних системах.
33. Унімодальні, інтермодальні, мультимодальні перевезення.
34. Транспортне забезпечення умов поставки в правилах Інкотермс. Порівняльний аналіз різних видів транспорту в логістичних системах.
35. Логістичний принцип взаємодії учасників перевезень. TMS-системи.
36. Поняття, види і функції складів в міжнародному бізнесі.
37. Показники ефективності роботи складу в логістичному управлінні.
38. Поняття розподільчого центру. Стратегії розташування розподільчих центрів. Особливості логістичного процесу на складі.
39. Методи відбору та формування замовлень.
40. Систематизація показників розвитку міжнародної торгівлі: об'ємні (абсолютні),
41. результуючі, структурні, інтенсивності, ефективності, динаміки, співставлення та
42. глобального розвитку.

43. Методика розрахунку показників ефективності: ефективність експорту (ефект експорту, ефективність експорту фірми, ефективність експорту товарів); ефективність імпорту (ефект імпорту, ефективність імпорту фірми, ефективність імпорту товару).

44. Сутність та організація звичайної торгівлі.

45. Поняття та види преференційної торгівлі. Преференції на базі двосторонніх та

46. багатосторонніх угод. Торгові преференції інтеграційного походження. Сутність та інструменти дискримінаційної торгівлі.

47. Теорія та практика справедливої торгівлі. Торговельні конфлікти та війни: поняття та види, способи упередження й розв'язання.

48. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародної торгівлі промисловими товарами.

49. Організація міжнародної торгівлі промисловими товарами, машинами та обладнанням та вибір адекватних форм і методів торгівлі. Інфраструктура товарного ринку.

50. Сутність та систематизація методів міжнародної торгівлі: торгівля напряму та непряма торгівля. Організація торгівлі напряму: прямий експорт, прямий імпорт. Переваги, недоліки та умови застосування торгівлі напряму. Сфери застосування прямого методу міжнародної торгівлі.

51. Поняття методів непрямой торгівлі: транзитна торгівля, торгівля через посередників, торгівля через організовані товарні ринки. Сутність та види транзитної торгівлі її організація та значення у міжнародному економічному розвитку. Характер угод у транзитній торгівлі. Сфери застосування не прямого методу міжнародної торгівлі.

52. Взаємодія сторін торговельної операції при застосуванні прямої торгівлі і торгівлі через посередників.

53. Технологія міжнародної транзитної торгівлі.

Приклад залікового білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Бакалавр Спеціальність, освітня програма 051 Економіка «Міжнародна економіка»	Кафедра Глобальної економіки	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни «Міжнародна торгівля та логістика»	Затверджую Зав. кафедри
	2023-2024 навч. рік		(підпис) Наталія ВДОВЕНКО
Білет № 1			
Екзаменаційні запитання			
1. Проектування і розробка систем управління запасами.			
2. Міжнародна логістика як наука та практична діяльність.			
Тестові завдання			
1. З якими системами взаємодіє логістика: а) маркетингом; б) виробництвом; в) ціноутворенням; г) всі відповіді вірні.			
2. При управлінні міжнародними логістичними системами необхідно: а) працювати “в трьох вимірах”; б) зважати на курси обміну валют; в) зважати на відмінності в темпах інфляцій; г) вірні відповіді а), б) та в).			
3. Які переваги прямої міжнародної дистрибуційної логістичної системи в порівнянні з іншими альтернативами: а) нижчі витрати на складування; б) нижчі витрати на транспортування; в) нижчі витрати на оформлення замовлення; г) всі відповіді вірні.			

4. Які переваги традиційної міжнародної дистрибуційної логістичної системи в порівнянні з іншими альтернативами:
- а) нижчі витрати на складування;
 - б) нижчі витрати на транспортування;
 - в) нижчі витрати на оформлення замовлення;
 - г) вірні відповіді б) і в).
5. Стратегія “модульне постачання” базується на:
- а) ефективному використанні світових ресурсів у сфері персоналу, матеріалів, енергії та капіталу;
 - б) співпраці між покупцем і постачальником, що передбачає спільні інвестиції та взаємну залежність;
 - в) купівлі попередньо змонтованих комплексних виробів;
 - г) всі відповіді вірні.
6. Прихильником меркантилізму був:
- а) А. Сміт;
 - б) Д. Рікардо;
 - в) Д. Х'юм;
 - г) Т. Ман.
7. Зазначте автора праці "Дослідження про природу і чинники багатства народів":
- а) Д. Рікардо;
 - б) А. Сміт;
 - в) Ф. Кене;
 - г) Ш. Фур'є.
8. Теорію конкурентних переваг розробив:
- а) М. Портер;
 - б) Т. Рибчинський;
 - в) Р. Вернон;
 - г) Е. Хекшер.
9. До опублікованих цін не належать:
- а) довідкові;
 - б) ціни аукціонів;
 - в) ціни пропозицій великих фірм;
 - г) розраховані.
10. Товарні біржі — це:
- а) епізодичні роздрібні ринки однорідних товарів;
 - б) постійні роздрібні ринки однорідних товарів;
 - в) постійно діючі оптові ринки однорідних товарів;
 - г) постійні оптові ринки різних товарів.

9. Методи навчання.

В рамках вивчення дисципліни студентами передбачені:

- навчальні заняття (лекції, семінарські та практичні заняття);
- самостійна робота;
- залік.

10. Форми контролю.

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період під час аудиторних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

До основних завдань поточного контролю належать:

- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- отримання студентами уявлень про свій рівень засвоєння навчального матеріалу дисципліни;

- надання викладачеві можливості впливати на хід самостійної роботи студентів й визначати необхідність і напрями вдосконалення навчального процесу.

Підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється у формі заліку.

Структура підсумкової оцінки з навчальної дисципліни «Міжнародна торгівля та логістика»

Форми контролю	Теми	Максимальна кількість балів
Усна відповідь на практичному занятті	Теми 4, 5, 8-10	5* «1»=5
Робота в аудиторії під час семінарського заняття	Теми 1-3, 6, 7	5* «2»=10
Вирішення ситуаційних вправ на семінарському занятті	Теми 2-6	5* «1»=5
Контрольна (модульна) робота № 1 (тести)	Теми 1-5	5
Контрольна (модульна) робота № 2 (тести)	Теми 6-10	5
Виконання індивідуальних завдань для самостійної роботи	Теми 1-10	20
- реферат (написання, захист)	Тема 1-5	10
- есе (написання, захист)	Тема 6-10	10
Виконання підсумкової контрольної роботи		50
Підсумкова кількість балів		100

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

Курс лекцій з дисципліни <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4901>

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Крикавський Є. В. Логістика та управління ланцюгами поставок: навч. посіб. / Є. В. Крикавський. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2020. 804 с. 8.

2. Hong, A., Li, X., Wang, Y. and Shi, M. (2023), Can customization promote product innovation in the global B2B market? Evidence from export manufacturing firms from emerging markets, *International Marketing Review*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IMR-10-2021-0316>

3. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г.Білорус, Д.Г.Лук'яненко та ін.; керівник авт. Колективу і наук. ред. О.Г.Білорус.– К.:КНЕУ – 2021. – 625 с.
4. Кононенко, Л. В. Трансформування міжнародної торгівлі в умовах глобалізації і цифровізації економіки / Л. В. Кононенко, Г. Б. Назарова, Т. М. Шишкіна // Наука і техніка сьогодні. – 2022. – № 5 (5). – С. 110-121.
5. Kononenko, L.V. & Yurchenko, O.V. (2021) Sotsyalnaia sostavliaiushchaia yntehryrovannoï otchetnosti [Social component of integrated reporting]. The VIII International Science Conference «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution», March 02 – 05, Tokyo, Japan. Pp. 43 - 46 Retrieved from https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=4AAiEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA43&dq=info:BTmBRmHADt0J:scholar.google.com&ots=3O4pZOB0i_&sig=3Z1U_URdOiu7sjAmiDls_8yMn4A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.
6. Разінькова М. Ю. Міжнародний розвиток бізнесу: проблеми та шляхи їх вирішення. Економічний простір. 2019. № 151. С. 91-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2019_151_10
7. Swinburn, B. A. et al. The global syndemic of obesity, undernutrition, and climate change: The Lancet Commission report. *Lancet* **393**, 791–846 (2019).
8. WTO (2021). Total Merchandise Imports & Exports (monthly). International Trade Statistics. [Data file]. Available from: <https://data.wto.org/>
9. Yip, G. (2021). Does COVID-19 Mean the End for Globalization? Forbes, January 8th. Available from: <https://www.forbes.com/sites/imperialinsights/2021/01/08/does-covid-19-mean-the-end-for-globalization/?sh=160ba1a6671e>
10. Офіційний сайт Групи світового банку. URL: worldbank.org.
11. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку. URL: unctad.org.
12. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: wto.org.
13. Офіційний сайт Центру ЮНКТАД / СОР з міжнародної торгівлі. URL: intracen.org.